

VANEMATETA: orvuna kasvanud toetavad noori saatusekaaslasi

Kodupaik pakub peavarju

Lastekodust tulnud noored iseseisva elu ootel

KRISTEL KIRSS

Noorte Kodupaiga uksel tervitab sisseastujat väike must kassihakatis. Nääpsuke kassipoeg on orb, nagu kõik teisedki selle kodu elanikud.

”Leidsime ta siitsamast keldrist, kui seda koristasime,” seletab Maido (24). ”Ta on ainuke, kes viiest kassipojast ellu jäi. Teised olid nälga surnud.”

Maido on endine lastekodulaps. Ta on elanud Inju lastekodus ja Raiküla eriinternaatkoolis. Kui kool läbi sai, kirjutati noormees internaadist välja – Viljandi hooldekodusse. ”Ma pole seal kunagi käinud, ma ei teagi, kus see asub,” räägib Maido. Noorte Kodupaiga abiga loodab ta iseseisva elu otsa peale saada.

Tallinnas eelmisel aastal Orvuna Kasvanute Liidu algatusel ja rootslaste rahalisel toetusel avatud Kodupaik on mõeldud ajutiseks peatuspaigaks vanemliku hoolitsuseta jäänud või orvuna kasvanud lastekodust pärit noortele. Ajutine kodu pakub noortele peavarju seniks, kuni neile leitakse seadusega ette nähtud elamispind, ja jagatakse õpetust iseseisvaks eluks. Orvuna Kasvanute Liidu esinaine Tiina Koidu ja tema tütar Maria aitavad noori ka praktilistes asjaajamistes – dokumente vormistada, tööd otsida, korterit taotlema.

Isa tõi tütre meelt parandama

Maido töötab klaverivabrikus, kus valmistab klaveriklahve. Kodupaigas meeldib talle elada, sest seal on kõik olemas, mida ta praegu vajab. ”Kõht on täis, saab telekat vaadata ja meeldivate inimestega nii elust kui ka tööst rääkida,” kiidab noormees. Oma kodu igatsus pakitseb siiski.

Iseseisvat elu igatseb ka Tõnis (18), kes on Noorte Kodupaigas ööbinud vaid nädala jagu. Temagi on oma lühikese elu jooksul rännanud ühest Eestimaa nurgast teise – see tähendab, ühest lastekodust teise. Oma vanematega Tõnis kohutada ei tahaks, nende juures elamisest rääkimata. Ema pole ta kunagi näinud ega tea temast midagi. Isa joob.

Tõnisel pole dokumente ega teist elukohta peale Kodupaiga. Tiina Koidu lubab poisi lähipäevil haigekassakaarti taotlema ja tööbüroosse viia. Ka tuleb korteritaotlus Põhja-Tallinna linnaosavalitsusse toimetada.

Annika(16) tõi Noorte Kodupaika käekõrval isa. ”Mu ema ei hoolinud minust,” räägib neiu. Annika sõnul jõi ema palju ega huvitunud tüdruku kooliskäimisest. Nii ta lõpuks ei läinudki enam kooli. Ka elu isa ja tema uue naise juures ei sobinud Annikale. Kui suhted isa naisega muutusid kriitiliseks, tõi isa tüdruku Noorte Kodupaika iseloomu parandama. ”Ma pean oma kasuemaga ära leppima,” räägib Annika. ”Pean leidma õige tee, kuidas temaga jutule saada, et ta suudaks mulle andestada. Siis ma saan koju tagasi.”

Perest lahutatud Annika valutab

Noorte Kodupaiga elanik Maito (24) toidab oma saatusekaaslast, orvust kassipoega Liisut.

RAIGO PAJULA

südant ka oma noorema õe pärast. ”Ta õpib neljandas klassis ja elab ema juures. Tunnistusel on ”kaheid”, koolis ei käi, joob viina ja suitsetab,” räägib Annika, kahetsedes, et ei oska nooremat õde kuidagi õigele rajale suunata.

Ühikatuba peletab

Kuna praegu on Kodupaigas vaid neli elanikku, saab igaüks elada oma toas. Kodutööd jagatakse omavahel sõbralikult – üks koorib kartulid, teine klopib vaipa, kolmas viib prügi välja. Kõik tööd tuleb ise ära teha. Koos vaadatakse ka televiisorit ja hoolitsetakse kassipoja eest. ”Teistega jagamine ja arvestamine pole sugugi raske,” ütleb Maito. ”Eriti kui oled harjunud lastekoduluga.”

Päriskoduks sooviksid noored

siiski omaette korterit, mitte ühiselamutuba. Tiina Koidu sõnul peavad aga lastekodust välja kasvanud noored sageli just selle viimase variandiga leppima. ”Tihti vajab ühikatuba juba enne sissekolimist põhjalikku remonti, paraku pole noortel selleks raha,” räägib ta. ”Siis jäetaksegi korter sinnapai- ka ja otsitakse üles sõbrad...”

Lastekodunoored on sageli nõus laskma end ükskõik millisele pinnale sisse kirjutada, sest see annab neile õiguse saada kätte 5000 krooni elluastumistoetust. Hiljem võib aga selguda, et elama sinna asuda ei saa ja noor jääb lageda taeva alla.

Maido arvates ei vea ka nendel, kellele antakse elamispind sinna maakonda, kus ta on sündinud või sissekirjutatud. ”Sageli pole neis kohtades mingit tööd. Nii peab las-

tekodust tulnu kohe tööd otsides maailmaränduriks hakkama,” tõdeb noormees.

Tiina Koidu hinnangul saaks Noorte Kodupaik palju rohkem inimesi aidata, kui sotsiaalametid nende tegevusest abivajajaid teavitaks ja neid ka omalt poolt toetaks. Koidu sõnul peaks Kodupaigas elava noore kohamaksu tasuma linnaosa, kust see pärit on. Paraku ei ole linnaosad seni olnud huvitatud niisuguseid lepinguid sõlmima.

Üksekella helin annab märku uute külaliste saabumisest. Sisse astub ema kolme lapsega Kohtla-Järvelt, väites, et neil pole enam kohta, kuhu minna. Väike tüdruk on väsinud ja tülpunud. Kuhu need inimesed tegelikult kuuluvad, seda hakkab Tiina Koidu alles uurima.